

2022-10-18

REMISSVAR
Ku2022/01317

Kulturdepartementet
111 52 STOCKHOLM
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Vår demokrati – värd att värna varje dag (SOU 2022:28)

SmåKom är en nationell organisation för små kommuner. Vi har för närvarande 71 medlemmar, vilka består av de till befolkningstalet mindre, men ofta till ytan större, kommunerna i Sverige. Bland våra medlemmar finns ingen kommun med fler än 15 000 invånare.

SmåKom anser att demokratin är något av det finaste vi har och att den absolut är värd att värna varje dag. Med krig allestädes närvarande och mäktiga regimer som står mot varandra känns det än mer angeläget att slå vakt om demokratin och därmed våra medborgerliga rättigheter. Men också betona vårt ansvar att förvalta och sprida kunskap om demokratibegreppet till kommande generationer.

Kommentarer till betänkandet

Vi anser att kommittén har utfört ett gott arbete och lyckats med att uppnå sitt uppdrag samt att sprida sitt budskap trots att pandemin tvingade dem att hitta nya kreativa sätt att nå ut. Flera olika arbetssätt har bidragit till att nå ut till fler, både genom fysiska möten (demokratistugan) och möjlighet att följa arbetet via digitala kanaler. Deklarationen för en stark demokrati var ett bra initiativ som bidrog till konkreta handlingar. Att utredningen dessutom upplever att de haft ett gott samarbete med länsstyrelserna är glädjande att läsa.

Utifrån vår verksamhet och vårt uppdrag att verka för de små kommunerna i Sverige tycker vi att kommittén kunde ha förlagt fler fysiska möten, konferenser och arrangemang i fler små kommuner. Flertalet aktiviteter hölls i Stockholm, Göteborg och andra större städer. Demokratistugan kunde besökt fler små kommuner än Haparanda och Dorotea på sin turné genom landet.

Vi har förståelse för att kommittén ville nå ut till många medborgare, men vi ställer oss frågan om det inte är lika viktigt att nå ut brett i landet, även till

invånare i landsbygd och glesbygd? Att informera om demokrati och vikten av att engagera sig i dessa frågor är angeläget i hela landet, men framför allt i de mindre kommunerna där det blir allt svårare att rekrytera personer till politiska uppdrag. Politiska ungdomsorganisationer är färre i mindre kommuner vilket bland annat bidrar till en klen återväxt. Vi tror att kommitténs närvaro i form av fysiska besök av demokratiambassadörerna och demokratistugan samt ett antal publika arrangemang skulle varit till stor nytta i de små kommunerna.

SmåKom har skickat ut en enkät till kommunstyrelsens ordförande och kommunchefen i medlemskommunerna för att få en uppfattning om i vilken utsträckning de tagit del av kommitténs arbete (se bilaga). Sammanfattningsvis kan vi konstatera att endast 24 % deltagit i något offentligt arrangemang men att ca 50 % tagit del av kommitténs arbete via sociala medier, debattartiklar och övrig press. Det som känns positivt är att närmare 70 % har tagit del av information från länsstyrelsen i arbetet med Demokratin 100 år, precis som kommittén vittnar om i betänkandet har länsstyrelserna lyckats bra med att nå ut till kommunerna.

Enkäten visar också att kommunerna önskar ägna sig åt mer demokratifrämjande arbete än de gör idag, drygt 70 % uppger detta. På följdfrågan om hur detta skulle kunna gå till och vilken målgrupp som är prioriterad svarar många att skolan har en central uppgift, men det framkommer också en hel del andra förslag som är intressanta.

Kommentarer till kommitténs förslag och ytterligare åtgärder för det demokratistärkande arbetet

Utifrån dagens kärvare samhällsklimat och en ökad polarisering i politiken anser SmåKom att det är ett bra förslag att inrätta en nationell demokratifunktion och att den också inrättas inom en befintlig myndighet. I vår enkät uttrycks önskemål om olika former av stödmaterial och möjlighet till kunskapsinhämtning, att samla detta på en plats genom en nationell funktion är ett bra förslag.

Vi ställer oss också positiva till förslaget att ge länsstyrelserna ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag. Det är förstås bra att landshövdingarna själva framhåller att länsstyrelserna har en viktig roll i det lokala och regionala demokratifrämjande arbetet och vi anser att uppdraget bör kunna rymmas inom ramen för befintlig budget genom samordning, omorganisation och/eller prioriteringsarbete. Det alternativ som annars känns mest rimligt är att låta länsstyrelserna ansöka om medel för genomförande snarare än en resursförstärkning i form av en heltidsanställd personal.

SmåKom anser att en samverkan mellan den nationella demokratifunktionen och länsstyrelsernas uppdrag måste ses som ett naturligt arbetssätt för att

motverka dubbelarbete och stuprör. Vi trycker även på den lokala nivåns betydelse för att värna demokratin. Kommunerna och de politiska partier som är verksamma lokalt har ett mycket stort ansvar.

Vi tycker också att förslaget att permanenta den digitala plattformen Demokrati 100 år som en del av Skolverkets hemsida är bra. Våra medlemmar uttrycker önskemål om material och stöd till skolorna för att kunna arbeta mer demokratistärkande. SmåKom anser också att det är av stor vikt att skolan enkelt kan hitta och använda material för detta arbete och att Skolverket i samband med detta får i uppdrag att förtydliga skolans demokratiuppdrag enligt betänkandets rekommendation.

Peter Lindroth
Ordförande

Charlotta Haskovec
Verksamhetsledare

Bilaga

Enkät svar ”*Våra medlemmars röster om Vår demokrati*”